

Geen VUT, maar langer werken

Drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff

Genieten van de VUT kan nog een paar jaar, maar geldt een steeds kleiner wordende groep mensen. Ook het aantal mensen dat met 65 jaar met pensioen mag wordt de komende jaren kleiner. De huidige plannen voorzien in een pensioenleeftijd van 67 jaar in 2025, en beogen een verdere stijging in lijn met de ontwikkeling van de verwachte levensduur van ouderen. VUT-fondsen verkeren in de afbouwfase, dit is af te lezen aan de uitkomsten over 2010. De premies en het balanstotaal laten een duidelijke daling zien, de uitkeringen zijn licht gedaald.

VUT loopt af, later met pensioen

Per 1 januari 2006 is de fiscale ondersteuning voor vervroegde-uittrekings- (VUT) en prepensioenregelingen beëindigd. Het gevolg is dat VUT-fondsen, die vervroegde-uittrekingsregelingen voor bedrijfstakken verzorgen, nu in de afbouwfase verkeren. De huidige vutters gaan geleidelijk aan met pensioen, er komen geen nieuwe meer bij.

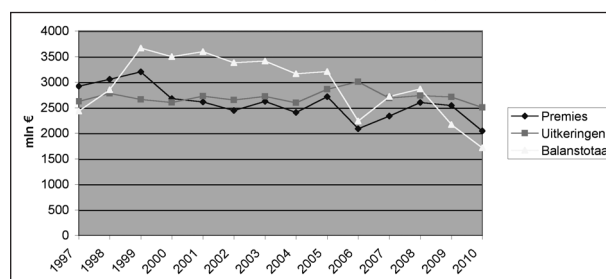
Verdergaande maatregelen zijn nodig om de kosten van de vergrijzing op te vangen, en om ons pensioenstelsel overeind te houden. De financiële crisis heeft forse gaten geslagen in de bezittingen van pensioenfondsen. Verder zorgen een lagere rentestand en een stijgende levensverwachting ervoor dat de pensioenverplichtingen toenemen. Met als gevolg dat er minder vertrouwen is in het pensioen dat we later gaan ontvangen. De belangrijkste maatregel waar al enkele jaren over wordt gesproken is het verhogen van de AOW- en de pensioenleeftijd van 65 jaar naar 67 jaar. Het lijkt erop dat het eind van de VUT naadloos aan gaat sluiten op het langer werken, oftewel vervroegde uittreding gaat direct over in verlate uittreding. Van Duin¹ heeft op basis van de plannen betreffende de AOW- en de pensioenleeftijd en de huidige sterfteprognose een schatting gemaakt van de verwachte pensioenleeftijd. Voor personen geboren in de jaren 1960-1964 komt hij uit op een verwachte pensioenleeftijd van 67 jaar, voor personen geboren in de jaren '90 ligt de verwachte pensioenleeftijd nog 1 tot 4 jaar hoger.

De maatregelen tot ontmoediging van VUT en prepensioenen hebben overigens al effect. Zo is de gemiddelde leeftijd waarop werknemers met pensioen gaan vanaf 2007 toegenomen van 61 naar 63 jaar. Het aandeel van de werknemers dat 65 jaar of ouder is op het moment van pensionering, is verdubbeld van 15 procent in 2006 naar 30 procent in 2011.²

Afbouwfase zichtbaar in uitkomsten 2010

Aan de cijfers van de resultatenrekening van de VUT-fondsen over 2010 is te zien dat deze in de afbouwfase zijn beland. De ontvangen premies dalen van 2,5 miljard euro in 2009 naar 2,0 miljard euro in 2010. De betaalde uitkeringen dalen minder, en wel van 2,7 miljard euro in 2009 naar 2,5 miljard euro in 2010. Het balanstotaal van de VUT-fondsen daalt in 2010 van 2,2 naar 1,7 miljard euro. Ook in 2009 is het balanstotaal al fors gedaald en wel van 2,9 naar 2,2 miljard euro. Deze daling komt vooral in 2009 doordat ambtenaren minder snel dan verwacht een beroep doen op het VUT-fonds Overheidspersoneel, dat daardoor een deel van de lening bij de Staat heeft kunnen aflossen. Vanaf 2007 heeft het VUT-fonds Overheidspersoneel een leningovereenkomst bij de Staat in verband met de gewenste stabilisatie van de premies gecombineerd met een dalend verloop van de uitkeringen.

Premies, uitkeringen en balanstotaal VUT-fondsen

Kortlopende beleggingen dalen sterk

De beleggingsportefeuille van de VUT-fondsen bestaat eind 2010 voor 47 procent uit kortlopende beleggingen (girale gelden, deposito's en leningen op korte termijn), eind 2009 was dit nog 56 procent en eind 2008 71 procent. Een belangrijke oorzaak van de daling betreft het gedaalde bezit in deposito's bij het VUT-fonds Overheidspersoneel. Obligaties en aandelen maken een groter deel uit van de beleggingsportefeuille, voor obligaties van 11 procent in 2008 naar 23 procent in 2010 en voor aandelen van 18 procent in 2008 naar 27 procent in 2010.

Deze rubriek wordt verzorgd door het Centraal Bureau voor de Statistiek, het Centrum voor Verzekeringsstatistiek en De Nederlandsche Bank. Voor inlichtingen over deze rubriek: drs. R.C.L. Bakker, rclbakker@rba-advies.nl.

Drs. J.L. Gebraad en mw. T.R. Pfaff zijn werkzaam bij het Centraal Bureau voor de Statistiek

1 Zie het CBS-artikel 'De onzekere toekomst van de pensioengerechtigde leeftijd', Coen van Duin.

<http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/2F54161E-F8FF-4732-9DF1-44590015F268/0/2011onzekeertoekomstpensioenleeftijdart.pdf>.

2 Zie het CBS-artikel 'Pensioenleeftijd werknemers ruim 63 jaar'.

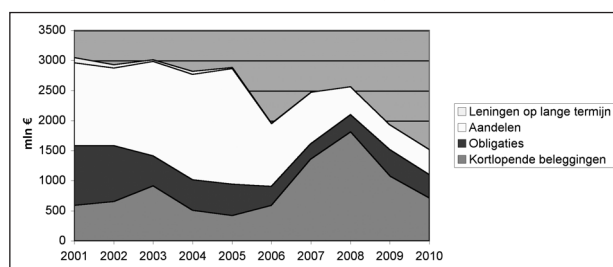
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/gezondheid-welzijn/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-3557-wm.htm>

Balansen VUT-fondsen

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>mln euro</i>							
Activa							
Girale gelden	43	42	38	88	64	54	46
Deposito's	230	243	247	238	980	548	223
Obligaties	999	522	318	259	287	440	389
Aandelen	1185	1921	1044	849	459	412	416
Leningen op lange termijn	74	21	1	1	1	14	15
Leningen op korte termijn	512	135	304	1036	770	463	432
Overige vorderingen	454	322	284	246	302	235	195
Totaal activa	3495	3206	2236	2717	2863	2166	1716
Passiva							
Eigen vermogen (reserves)	1680	1538	981	856	787	749	468
Voorziening VUT-verplichtingen	1544	1285	975	807	729	678	559
Overige voorzieningen	57	61	45	39	31	53	44
Leningen op korte termijn	33	37	34	29	3	9	20
Overige schulden	181	285	201	986	1313	677	625
Totaal passiva	3495	3206	2236	2717	2863	2166	1716

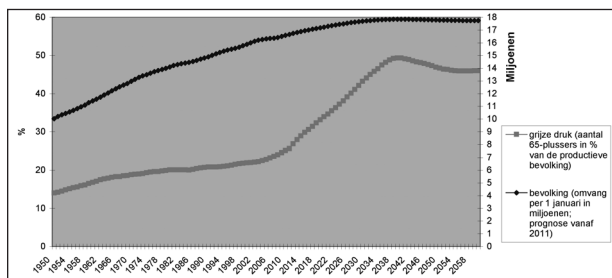
Resultatenrekeningen VUT-fondsen

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>mln euro</i>							
Lasten							
Uitkeringen	2597	2861	3008	2685	2736	2710	2503
Voorziening VUT-verplichtingen	-9	-16	-310	-168	-78	-51	-119
Administratiekosten	37	28	25	28	29	25	25
Overige lasten	24	35	12	13	9	34	23
Saldo	635	-40	-557	-125	-69	-38	-281
Totaal lasten	3285	2868	2178	2433	2627	2680	2151
Baten							
Totaal premies	2676	2711	2086	2337	2601	2540	2045
Werkgever	1612	1395	1155	1308	1490	1457	1115
Werknemer	996	1308	929	1027	1106	1080	930
Overig	68	8	2	2	5	3	0
Rente en dividend	114	157	65	72	6	104	63
Overige baten	495	0	27	24	20	36	43
Totaal baten	3285	2868	2178	2433	2627	2680	2151

Kortlopende beleggingen dalen vanaf 2008**Technische toelichting**

De vergrijzing kan worden afgemeten aan de zogenaamde grijze druk. Dit is de verhouding tussen het aantal personen ouder dan 65 jaar en het aantal personen in de productieve levensfase van 20 tot 65 jaar. De grijze druk is opgelopen van 14,0 in 1950 tot 25,6 nu en zal naar verwachting oplopen tot 49,3 op de top van de vergrijzing in 2040. Dat komt doordat het aantal 65-plussers toeneemt van 2,6 miljoen nu naar 4,6 miljoen in 2040 terwijl de potentiële beroepsbevolking (de 20 tot 65-jarigen) gaat krimpen van 10,1 naar 9,4 miljoen. ➤

Grijze druk en bevolking 1950-2060

De afkorting VUT staat voor vervroegde uittreding. In 1975 zijn de eerste VUT-regelingen ontworpen, met als doel de hoge jeugdwerkloosheid van dat moment te verminderen. Werknemers in het onderwijs en de bouw kregen de gelegenheid om op 63- of 64-jarige leeftijd te stoppen met werken. In de jaren daarna zijn er veel VUT-regelingen aan toegevoegd in andere bedrijfstakken, en is de leeftijd om gebruik te mogen maken van de VUT tot onder de 60 jaar gedaald. Het CBS deelt de uitvoerders van de VUT-regelingen in drie groepen in. Twee van deze drie groepen blijven hier verder

buiten beschouwing: de regelingen die door pensioenfondsen worden uitgevoerd en de regelingen die rechtstreeks door bedrijven worden uitgevoerd. De derde groep betreft regelingen voor bedrijfstakken die in afzonderlijke stichtingen zijn ondergebracht. Deze groep wordt aangeduid met de term VUT-fondsen. De daarbij betrokken bedrijfstakken zijn onder andere de metaalnijverheid, het beroepsgoederenvervoer en de horeca. Daarnaast is er ook een VUT-fonds voor het overheidspersoneel.

De populatie bestond in 2010 uit 56 VUT-fondsen, 1 minder dan in 2009. De financiële gegevens zijn afkomstig uit de jaarverslagen van deze fondsen. Van de populatie zijn 40 fondsen direct waargenomen. De gegevens van de overige fondsen zijn via ophoging toegevoegd. De ophoging is gebaseerd op het aantal VUT-uitkeringen zoals ontleend aan de jaarverslagen. De ophoging bedraagt in 2010 7,6 procent van de uitkeringen en 23,3 procent van het balanstotaal. Dat is meer dan de ophoging in 2009 (2,4 procent van de uitkeringen en 13,6 procent van het balanstotaal), maar in lijn met de ophoging in eerdere jaren.